

«В.О.Сухомлинський про виховання громадянина-патріота»

**Виступ підготувала
вихователь ЗДО «Івасик-Телесик»
Губиниської селищної ради
Литвин Тетяна Миколаївна**

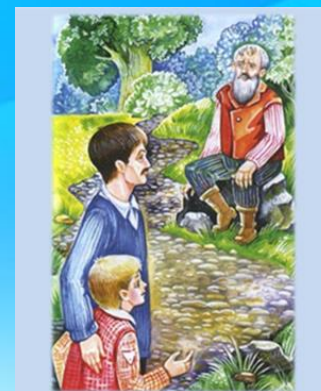
«Виховання у дітей безмежної любові до Вітчизни, відданості народові, необхідно починати з того часу, коли дитина починає бачити, пізнавати, оцінювати навколишній світ»

В.О. Сухомлинський

Відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України від 06.06.2022 р. № 527 «Про деякі питання національно-патріотичного виховання в закладах освіти України» затверджено «Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання в системі України до 2025 року».

Заклади дошкільної освіти забезпечують виконання заходів щодо реалізації Концепції й виховання патріотичної свідомості дошкільників, використовуючи історичну, культурну та педагогічну спадщини України, шляхом впровадження новітніх технологій.

Використання гуманної педагогіки Василя Олександровича Сухомлинського допомагає навчати дитину бачити, розуміти, відчувати серцем людей, виховувати в дошкільників соціально - громадянську компетентність та почуття патріотизму.

«Бо я – людина»

В умовах українських реалій, коли Україна відстоює свободу і територіальну цілісність, пріоритетного значення набуває національно-патріотичне виховання дошкільників, якому В.Сухомлинський приділяв чимало уваги. Він вважав, що одним із найважливіших завдань виховання – є патріотичне виховання, яке повинно здійснюватися з раннього дитинства.

Педагог розглядав патріотизм як складову духовного життя людини, яка є стержнем масової свідомості та моральності нації. Патріотом і громадянином, на його думку, може стати тільки людина з чуйним і мужнім серцем. Послідовно і переконливо педагог сформулював завдання для вихователя — «відкрити перед кожним вихованцем усі джерела, якими живиться могутнє почуття любові до Батьківщини. Це і природа рідного краю, слово рідної мови, культ Матері і Батька, Мала Батьківщина, її історичне та героїчне минуле, працелюбність».

Тому пріоритетний напрямок діяльності закладу дошкільної освіти «Івасик-Телесик» – це формування соціально-громадянської компетентності дошкільників через призму національно-патріотичного виховання.

Великий педагог підкреслював: «У дитинстві починається тривалий процес пізнання – пізнання і розумом, і серцем – тих моральних цінностей, що лежать в основі моралі: безмежної любові до Батьківщини, бажання стати справжнім патріотом, справжнім борцем».

Педагогічна спадщина Василя Олександровича Сухомлинського має велике значення у вирішенні цієї проблеми, тому наш педагогічний колектив вважає за необхідне безпосередньо звертатися до праць В. Сухомлинського, приділяючи велику увагу такій темі: «Патріотизм – основа духовного становлення особистості в контексті спадщини В.О.Сухомлинського».

Базовий компонент дошкільної освіти спрямовує роботу на формування різнобічно розвинутої, духовно багатой, оптимістично та патріотично налаштованої особистості в таких освітніх напрямках:

- «Дитина в соціумі»;
- «Дитина у природному довкіллі»;
- «Дитина у світі мистецтва»

Педагогічним колективом закладу освіти розроблена система громадянського виховання дітей дошкільного віку, до якої ми зарахували такі структурні компоненти:

Структурні компоненти виховання громадянина:

- перший компонент – бесіди про громадянськість;
- другий компонент – рідна мова і рідне слово;
- третій компонент – казка у громадянському вихованні;
- четвертий компонент – музейна педагогіка;
- п'ятий компонент – робота з батьками.

Ефективність полягає в тому, що вихователі спрямовують роботу дітей на проведення різних заходів з даної тематики, поєднуючи їх за видами відповідно ідей В.О.Сухомлинського, надаючи їм можливість працювати та розвиватись в різних умовах та використовуючи матеріали народознавчої кімнати «Бабусина світлиця», створеної у закладі дошкільної освіти «Івасик-Телесик» Губиниської селищної ради.

Національно - патріотичне виховання дітей дошкільного віку – важлива складова виховання громадянина - патріота.

Одним із пріоритетних напрямів нашої роботи є виховання громадянина, яке спрямоване передусім, на розвиток патріотизму — любові до свого народу, до України.

В кожному закладі дошкільної освіти в групах в наявності є народознавчі куточки, як одна із складових національно - патріотичного виховання дошкільників.

Спробуємо через оповідання Василя Сухомлинського розкрити складові патріотичного виховання.

Початком розвитку патріотизму педагог визначав дотримання вірності обов'язку людини перед людиною. За переконанням Василя Олександровича, любов до Батьківщини починається з любові до матері. Жодне дитяче серце не лишиться байдужим після читання таких казок педагога, як «Забула», «Кашу варила, діток годувала», «Материнє поле», «Материнське щастя», «Моя мама пахне хлібом», «Найласкавіші руки», «Сива волосинка», «Чотири вітри і материнське горе» та ін.

Теми, що піднімаються у мініатюрах «Бабусині валянки», «Бабусина яблуня», «Ввечері бабуся прийде...», «Дідусева заповідь», «Дідусів пояс», «Дідова колиска», «Кам'яне серце», «На бабусиному ліжку», «Яблуко для бабусі», «Тихо, бабуся відпочиває», виступають засобом для досягнення однієї мети — виховання поваги до старших, любові до рідних людей, що є одним із перших кроків до патріотичного бачення та відчуття світу Батьківщини.

**«Той, хто по-справжньому любить свою
Батьківщину,
з усякого погляду справжня людина».
В.Сухомлинський**

Неодноразово у своїх працях Василь Олександрович стверджував, що «...в житті людини має бути щось найголовніше, що стоїть вище від усіх повсякденних турбот, тривоги, пристрастей. Ставлення до Батьківщини як до священного й найдорожчого облагороджує всі людські почуття, зближує, ріднить людей, очищує душі від усього, що принижує гідність».

Можливості виховання любові до рідної країни ми бачимо також у казках «Лелеки прилетіли», «Незнищений камінь», «Сонце заходить».

Без сприйняття і переживання краси рідної природи, на думку Василя Олександровича, не можна пробудити глибокого почуття Батьківщини. Тому так багато казок автор присвятив цій тематиці — «Вічна тополя», «Ластівка над вікном», «Верба — мов дівчина золотокоса».

Оповіданням «Дідова колиска» педагог прагне сформувати в дітей розуміння Батьківщини через усвідомлення традиції. І від думки про єдність поколінь через зберігання пам'яті про предків педагог проводить просте, але таке вагоме і водночас доступне для дитячої свідомості метафоричне узагальнення: «Наша сучасна колиска — це наше рідне село, рідна хата, мати, батько. З рідної хати починається для нас наша Батьківщина».

Василь Сухомлинський ДІДОВА КОЛИСКА

Одного разу батько шукав щось на горищі. Знайшов стару дерев'яну колиску. Дивна така — помережана, різьбою прикрашена. Ще й буквами старовинними вирізано: «Мир і хліб».
— Це дідова колиска,— сказав батько. Він довго дивився на неї, а потім витер пил і заніс до хати.

— Хай зберігається... Я не знаю свого дідуся. Батько показав мені тільки його могилу на кладовищі... Коли я чую слово Батьківщина, мені пригадується старовинна колиска. В ній лежав дідусь...

Батьківщина — це люди, які жили на нашій землі до нас. Вони орали землю й сіяли, раділи й плакали, співали пісні. Це наші предки. Ми повинні знати минуле нашої Батьківщини. Хто забув про колиску, в якій лежав його дідусь, той не може бути справжнім патріотом. А наша колиска — це наше рідне село, рідна хата, мати й батько.

З рідної хати починається для мене Батьківщина.

Василь Сухомлинський ПШЕНИЧНИЙ КОЛОСОК

Оповідання

Сергійків старший брат Максим пішов служити до армії. Надіслав брат додому листа. Пише, що служить далеко-далеко, біля самого моря. А там усе не таке, як удома: скрізь каміння, і море безкрає, суворе...

«Сергійку, — пише брат.

— Піди в поле, зірви колосок пшениці, поклади в конверт і надішли мені». Пішов Сергійко. Зірвав колоска й замислився: що в ньому, в цьому колоску? Нащо він братові?

Поклав Сергійко колоска в конверт. І написав: «Колоска я зірвав на ниві, що починається за нашою хатою».

І як написав це, то зразу збагнув, чого брат колоска просив.

«Тільки той може осягнути своїм розумом і серцем красу, велич і могутність Батьківщини, хто збагнув відтінки й пахощі рідного слова, хто дорожить ним, як честю рідної матері, як колискою, як добрим ім'ям своєї родини...».

В. О. Сухомлинський

Невід'ємною частиною розвитку поняття «патріотизм» у В. О. Сухомлинського є рідна мова — безцінне духовне багатство, в якому народ живе, передає з покоління в покоління свою мудрість, славу, культуру, традиції. Сприймаючи мову як одну з основних ознак нації, педагог прагнув добитися того, щоб кожне слово, яке входить у словниковий запас дитини, пов'язувалось із конкретним образом, щоб діти могли відчувати і те тепло, і ту ласку серця, що вклав народ у слова про Вітчизну, і той біль, ті страждання, що вкладено у слова про її минуле. Любов до Батьківщини неможлива без любові до рідного слова, — до такого висновку дійшов педагог.

Всі казки Василя Олександровича зачаровують образністю рідного слова, красою української мови.

Актуальною сьогодні є думка В. Сухомлинського про те, що до найважливіших ознак нації належить рідна мова, а з нею витворена культура, яка стає душею нації, її духом.

Зокрема, Сухомлинський зазначав, що в руках педагога слово є могутнім виховним засобом, яке здатне піднести, звеличити людину в її власних очах, утвердити її патріотичну свідомість і громадянську гідність, на все життя відкрити в її серці невичерпні й вічні джерела любові до своїх предків.

Василь Сухомлинський

Казка «Чий родич дідусь»

Нікого з дітей не залишать байдужим казки про захисників Вітчизни. У Василя Олександровича є ціла низка творів, де піднімається питання почуття гідності, поважного ставлення до воїнів, які загинули під час Другої світової війни.

Так, у казці «Чий родич дідусь» повага до захисників Батьківщини розкрита ставленням до портрета фронтовика, який висів у проданій хаті.

«Портрет я зніму й покладу на горище», — каже продавець будинку, родич фронтовика, зображеного на портреті.

— «Ні, хай висить, — відповідає нова господиня. Скільки хата стоятиме, стільки й портрет висітиме».

— «А хіба він вам родич?» — дивується продавець.

— «Він родич усіх чесних людей», — каже йому жінка».

В закладі дошкільної освіти «Івасик-Телесик» велику увагу приділяють вшануванню пам'яті про сучасних захисників нескореної України через змінний стенд «Герої нашого часу», волонтерську діяльність та зустрічі з воїнами – земляками.

Без любові до Батьківщини, готовності примножувати її багатства, оберігати честь і славу, а за необхідності — віддати життя за її свободу і незалежність, людина не може бути громадянином. Як багатогранна якість, патріотизм охоплює емоційно-моральне, дієве ставлення до себе та інших людей, до рідної землі, своєї нації, матеріальних і духовних надбань суспільства.

Педагог залишив назавжди слід після себе у світі. Слід той не зможуть замести сиві і славні століття.

Казки Василя Сухомлинського – це твори, у яких звучить віра у свою землю, свій народ, у незнищенність українського духу, у відродження нації. Його казки хоч і короткі, але вони вчать бачити прекрасне у вчинках героїв, їх поведінці, вчать любити рідний край, свою Батьківщину.

Творче освоєння світу казок Василя Сухомлинського здійснює помітний вплив на сучасне освітнє інформаційне поле України. Його здобутки є невід’ємним скарбом у передовому педагогічному досвіді. У його палкому серці жила велика доброта та любов до всього світу. Він не лише навчав, а й прищеплював кожній дитині найкращі людські якості, виховував доброту, чуйність, людяність, патріотизм, любов до батьків, до людей і до рідної землі саме в оповіданнях та казках.

«Патріотизм – серцевина людини, основа її активної позиції».

В.О.Сухомлинський

Наші діти - зерна нації. Щоб кожний дошколярик став відбірним зернятком і виріс гармонійною особистістю схожою на дозрілий колос, потрібно створити для цього всі умови в сім'ї та дитячому садку, посіяти у душу вихованців зернятка пам'яті народної та духовності, здоров'я та працелюбності, культури та краси.

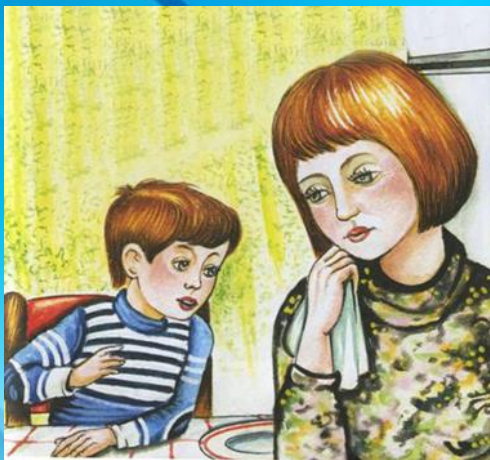
Проростуть ці паростки добра - і виросте колосисте поле життя, наснаги, мудрості і самоповаги майбутньої надії держави.

Отже, патріотичне виховання у закладі дошкільної освіти — це багатогранний і різноплановий процес, невіддільна складова усього освітнього процесу в дитячому садку. Формування національної свідомості та громадянської відповідальності починається з раннього віку і триває протягом усього життя.

Виховати патріота — ось яке завдання постає перед педагогами закладу дошкільної освіти.

До вашої уваги відео-презентація «Маленькі патріоти – Великої країни 2023» з досвіду роботи закладу дошкільної освіти «Івасик-Телесик» в системі громадянського виховання дітей дошкільного віку.

Дякуємо за увагу